60. DERS

KEM-İ İSTİFHÂMİYE
KEM-İ HABERİYE

KEM-İ İSTİFHÂMİYE

Tanım: ‘***Kem-i İstifhâmiye***’, herhangi bir konuda ‘***Kaç ...?***’, ‘***Kaç tane ...?***’, ‘***Kaç adet ...?***’ gibi, ‘**sayı**’ ile ilişkilendirilmiş isim ve kavramlar hakkında soru sormamızı mümkün kılan bir soru ismidir. ‘***Kem-i İstifhâmiye***’, mutlak surette, kendisinden sonra gelen cümlenin; mübteda, mefûlün bih, mefûlün fih, mefûl-ü mutlak gibi herhangi bir öğesi olmak mecburiyetindedir. ‘***Kem-i İstifhâmiye***’nin, içinde yer aldığı cümlenin hangi öğesi olduğu konusu ile ilgili yeterli açıklama, 22. derste ‘***Soru İsimleri***’ bahsinde yapılmıştı. ‘***Kem-i İstifhâmiye***’ ile ilgili olarak bilinmesi gereken birkaç önemli nokta vardır:

a. ‘***Kem-i İstifhâmiye***’nin temyizi durumundaki kelime (yani kendisinden hemen sonra gelen ve ‘***kaç***’ sorusuna konu olan kelime) daima müfrettir, asla tesniye ve çoğul olamaz.

b. ‘***Kem-i İstifhâmiye***’nin temyizi durumundaki kelime genel bir kural olarak mansuptur. Ancak ‘***Kem-i İstifhâmiye***’nin başına bir cer harfi gelmesi durumunda temyiz olan kelime mansup olarak okunabileceği gibi mecrur olarak da okunabilir.

Kem-i İstifhâmiye’nin Mübteda Oluşu ile İlgili Örnek Cümle		
Fiil (Fâili gizli bir ‘hüve’ zamiri)	Temyiz	Mübteda (Mahallen Merfû)
نَجَحَ؟	طَالِبًا	كَمْ
Kaç öğrenci başarılı oldu?		

KEM-İ İSTİFHÂMİYE’NİN MÜBTEDA OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) كَمْ مُتَّهَمًا سَيَحْضُرُ فِي مَحْكَمَةِ أَمْنِ الدَّوْلَةِ؟

Devlet güvenlik mahkemesine kaç sanık gelecek?

(2) سَأَلَ الْمُعَلِّمُ الطَّالِبَ: كَمْ سَاعَةً فِي الْيَوْمِ، كَمْ يَوْمًا فِي الْأُسْبُوعِ؟

Öğretmen, öğrenciye, ‘1 günde kaç saat ve 1 haftada kaç gün var?’ diye sordu.

(3) كَمْ مَعْهَدًا لِلُّغَاتِ يُوجَدُ فِي دَوْلَتَيْ أُورُوبَّا: فَرَنْسَا وَ أَلْمَانْيَا؟
İki Avrupa ülkesi olan Fransa ve Almanya'da kaç dil enstitüsü bulunmaktadır?

(4) كَمْ سَيَّارَةً خَاصَّةً لِصَاحِبِ الشَّرِكَةِ عِنْدَكُمْ؟
Sizce, şirket sahibinin kaç tane özel aracı var?

(5) هَلْ تَعْرِفُ: كَمْ لاَعِبًا يَلْعَبُ فِي فَرِيقِ كُرَةِ السَّلَّةِ؟
Bir basketbol takımında kaç oyuncu oynadığını biliyor musun?

(6) قَامَ هٰذَا الْبَاحِثُ بِدِرَاسَةٍ حَوْلَ إِذَا كَانَ كَمْ شَخْصًا يَمُوتُ مِنَ الْمَجَاعَةِ فِي السَّنَةِ؟
Bu araştırmacı, yılda kaç insanın açlık yüzünden öldüğü konusunda inceleme yaptı.

(7) كَمْ مُؤَلِّفًا قَامَ بِبَحْثٍ فِي دَوْرِ الْمَرْأَةِ الْمُتَعَلِّمَةِ فِي مُجْتَمَعِنَا؟
Ülkemizde, okumuş kadının toplumdaki rolü konusunda kaç yazar inceleme yaptı?

(8) كَمْ طَالِبَةً مُتَحَجِّبَةً تَدْرُسُ فِي قِسْمِ اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ بِكُلِّيَّتِكُمْ؟
Fakültenizde, Fars dili bölümünde kaç kapalı öğrenci öğrenim görmektedir?

(9) كَمْ كَلِمَةً تَسْتَطِيعُ الْكِتَابَةَ عَلَى الْآلَةِ الْكَاتِبَةِ فِي دَقِيقَةٍ وَاحِدَةٍ؟
Daktilo ile, bir dakikada kaç kelime yazabiliyorsun?

(10) عَلَى رَأْيِكَ، كَمْ زِرًّا يُوجَدُ عَلَى لَوْحَةِ الْمَفَاتِيحِ فِي هٰذَا الْكُومْبِيُوتَرِ؟
Sence, bu bilgisayarın klavyesi üzerinde kaç tuş bulunmaktadır?

(11) كَمْ طَابَقًا وَ كَمْ حُجْرَةً فِي الْمَصَحَّةِ الدَّوْلِيَّةِ؟
Devlet sanatoryumunda kaç kat ve kaç oda bulunmaktadır?

(12) كَمْ مُوَاطِنًا يَزُورُ هٰذِهِ الْمَنَاصِبَ التَّذْكَارِيَّةَ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ؟
Bu anıtları, bir günde kaç vatandaş ziyaret ediyor?

(13) كَمْ شَخْصًا فِي فَصْلِكُمْ اِسْتَطَاعَ أَنْ يَعْرِفَ أَمَاكِنَ عَجَائِبِ الدُّنْيَا السَّبْعِ؟
'Dünyanın Yedi Harikası'nın yerlerini sınıfınızdan kaç kişi bilebildi?

(14) كَمْ مُدِيرًا عَامًّا مُطَّلِعٌ عَلَى أَحْوَالِ مُوَظَّفِيهِ وَ عَامِلِيهِ؟
Kaç genel müdür, personelinin ve işçilerinin halinden haberdardır?

(15) كَمْ مَرَضًا مُعْدِيًا تَفَشَّى هٰذِهِ السَّنَةَ بِقَرْيَتِكُمْ حَتَّى الْآنَ؟
Bu sene şu ana kadar köyünüzde, kaç bulaşıcı hastalık ortaya çıktı?

(16) كَمْ مُرَشَّحًا لِلْحَجِّ قَدَّمَ اسْتِمَارَتَهُ لِرِئَاسَةِ الشُّؤُونِ الدِّينِيَّةِ؟
Kaç hacı adayı, Diyanet İşleri Başkanlığı'na formunu teslim etti?

(17) كَمْ مَرِيضًا مُصَابًا بِالسَّرَطَانِ شُفِيَ بَعْدَ تعَاطِي هٰذِهِ الْأَدْوِيَةِ النَّبَاتِيَّةِ حَتَّى الْآنَ؟
Şimdiye kadar, kansere yakalanan kaç hasta bu bitkisel ilaçları alarak şifa buldu?

(18) كَمْ جُنْدِيًّا تُرْكِيًّا اُسْتُشْهِدَ فِي حَرْبِ الْعِصَابَاتِ بِشَرْقِيِّ الْبَلَدِ؟
Ülkenin doğusundaki gerilla savaşında kaç Türk askeri şehit oldu?

(19) كَمْ نَائِبًا عَامًّا طَالَبَ بِإِصْدَارِ الْحُكْمِ عَلَى الْإِرْهَابِيِّ بِالْإِعْدَامِ؟
Kaç savcı, teröristin idam cezasına çarptırılmasını istedi?

(20) كَمْ مُصَدِّرًا وَ مُسْتَوْرِدًا أَفْلَسَ مِنْ جَرَّاءِ الْأَزْمَةِ الْاِقْتِصَادِيَّةِ الْأَخِيرَةِ؟
Son ekonomik krizden sonra, kaç ihracatçı ve ithalatçı iflas etti?

(21) سَأَلَ الطَّبِيبُ الْمُمَرِّضَةَ: كَمْ مَرَّةً قَدْ اِعْتَرَتْ هٰذَا الْمَرِيضَ نَوْبَةٌ قَلْبِيَّةٌ؟
Doktor, hemşireye, ‘Bu hasta kaç defa kalp krizi geçirmiş?’ diye sordu.

Kem-i İstifhâmiye'nin Mefûlün Bih Öğesi Oluşu ile İlgili Örnek Cümle		
Fiil + Fâil (Fâil Mahallen Merfû)	Temyiz	Mefûlün Bih (Mahallen Mansup)
قَتَلْتَ؟	ذُبَابَةً	كَمْ
Kaç karasinek öldürdün?		

KEM-İ İSTİFHÂMİYE'NİN MEFÛLÜN BİH ÖĞESİ OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

(1) كَمْ دُولَارًا دَفَعَتِ الْبَلَدِيَّةُ لِهٰذَا الْبَيْتِ الْعَتِيقِ التَّارِيخِيِّ؟
Belediye, bu antik tarihi köşke kaç dolar ödeme yaptı?

(2) كَمْ قُرْصًا تَنَاوَلْتَ لِلْوِقَايَةِ مِنَ الْهُدَامِ فِي السَّفِينَةِ؟
Gemide, baş dönmesine karşı kaç hap aldın?

(3) كَمْ مَصْدَرًا وَ مَرْجِعًا اِسْتَعْمَلْتَ فِي إِعْدَادِ أُطْرُوحَتِكَ؟
Tezinin hazırlanmasında kaç kaynak kullandın?

(4) كَمْ رِيَالاً أَنْفَقْتَ لِشِرَاءِ هٰذِهِ الْفَسَاتِينِ أَثْنَاءَ تَوَاجُدِكَ فِي مَكَّةَ؟
Mekke'de bulunduğun sırada bu elbiselere kaç riyal ödeme yaptın?

(5) كَمْ شَهْرًا قَضَى وَالِدُكَ فِي فَتْرَةِ النَّقَاهَةِ فِي هٰذَا الْمُسْتَشْفَى؟
Baban, nekahet döneminde, bu hastanede kaç ay geçirdi?

(6) كَمْ رِوَايَةً وَ أُقْصُوصَةً تَقْرَأُ فِي سَنَةٍ وَاحِدَةٍ عَلَى وَجْهِ التَّقْرِيبِ؟
Bir senede, yaklaşık olarak kaç roman ve öykü okursun?

(7) كَمْ دُولاَرًا تُوَفِّرُ كُلَّ شَهْرٍ بَعْدَ سَدِّ الْفَوَاتِيرِ وَ الدُّيُونِ الْأُخْرَى؟
Faturaları ve diğer borçları ödedikten sonra, ayda kaç dolar biriktirirsin?

(8) سَأَلَتِ الزَّوْجَةُ الْغَضْبَانَةُ زَوْجَهَا قَائِلَةً: كَمْ خَطَأً عَدَلْتَ عَنْهُ حَتَّى الْآنَ؟
Öfkeli kadın, kocasına, 'Şimdiye kadar kaç hatanı telafi ettin ki?' diye sordu?

(9) مِنْ كَمْ مُجَلَّدٍ تَتَكَوَّنُ هٰذِهِ الْمَوْسُوعَةُ التَّارِيخِيَّةُ الْمُفَصَّلَةُ؟
Bu detaylı tarih ansiklopedisi kaç ciltten oluşuyor?

(10) كَمْ سَمَكَةً اِصْطَادَ السَّمَّاكُونَ بِصِنَّارَاتِهِمْ وَ شَبَكَاتِهِمْ؟
Balıkçılar, oltaları ve ağları ile kaç balık yakaladı?

(11) كَمْ رَاكِبًا مَعْصُومًا قَتَلَ الْإِرْهَابِيُّونَ الَّذِينَ نَصَبُوا الْكَمِينَ عَلَى طَرِيقِ الْحَافِلاَتِ؟
Yolda otobüslere pusu kuran teröristler, kaç masum yolcuyu katletti?

(12) كَمْ مَرِيضًا يَفْحَصُ طَبِيبُ الْأَمْرَاضِ الْجِلْدِيَّةِ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ عُمُومًا؟
Bir dermatolog, bir saat içerisinde genellikle kaç hastayı muayene eder?

(13) كَمْ نَوْعًا مِنْ مُسْتَحْضَرَاتِ التَّجْمِيلِ تَسْتَعْمِلُ عَارِضَاتُ الْأَزْيَاءِ؟
Mankenler, kaç çeşit güzellik (makyaj) malzemesi kullanır?

(14) كَمْ قُنْبُلَةً مُسِيلَةً لِلدُّمُوعِ اسْتَخْدَمَتِ الشُّرْطَةُ لِتَهْدِئَةِ الْمُتَظَاهِرِينَ؟
Emniyet, göstericileri bastırmak için kaç göz yaşartıcı bomba kullandı?

(15) كَمْ هَدَفًا سَجَّلَ فَرِيقُنَا الْوَطَنِيُّ فِي الْمُبَارَيَاتِ النِّهَائِيَّةِ هٰذَا الْعَامَ؟
Milli takımımız, bu seneki final maçlarında kaç gol kaydetti?

(16) كَمْ طَقْسًا دِينِيًّا يُقِيمُ الْمَسِيحِيُّونَ بِالضَّبْطِ فِي عَامٍ وَاحِدٍ؟
Hristiyanlar, bir sene zarfında tam olarak kaç dini ayin yapıyorlar?

(17) كَمْ سُؤَالاً وَجَّهَتْ إِلَيْكَ لَجْنَةُ الْاِمْتِحَانِ فِي الْاِمْتِحَانِ الشَّفَوِيِّ؟
Jüri, sözlü sınavında, sana kaç soru sordu?

(18) كَمْ شَتْلَةً غَرَسَ الْمُزَارِعُ فِي حَدِيقَتِهِ قُبَيْلَ فَصْلِ الرَّبِيعِ؟
Çiftçi, bahar mevsiminden az önce, bahçesine, kaç fide dikti?

(19) كَمْ سِيجَارَةً تُدَخِّنُ فِي يَوْمٍ بَعْدَ إِصَابَتِكَ بِالنَّوْبَةِ الْقَلْبِيَّةِ؟
Kalp krizi geçirdikten sonra, bir günde kaç sigara içiyorsun?

(20) كَمْ وَجْبَةً يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نَتَنَاوَلَ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ بَعْدَ هٰذِهِ الْحِمْيَةِ الصَّارِمَةِ؟
Bu sıkı diyetten sonra, günde kaç öğün yemek yememiz gerekiyor?

CÜMLENİN TEMEL ÖĞELERİNDEN BİRİ OLAN 'KEM' LAFZI SÜKUN ÜZERE MEBNİ OLUP, İRABI MAHALLÎDİR.

Kem-i İstifhâmiye'nin Cümlenin Diğer Temel Öğelerinden Biri Oluşu ile İlgili Örnek Cümle		
Fiil + Fâil (Fâil Mahallen Merfû)	Temyiz	Mefûlün Fih (Mahallen Mansup)
نِمْتَ؟	سَاعَةً	كَمْ
Kaç saat uyudun?		

KEM-İ İSTİFHÂMİYE'NİN CÜMLENİN DİĞER TEMEL ÖĞELERİNDEN BİRİ OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) كَمْ سَنَةً مَكَثْتَ فِي تِلْكَ الْقَرْيَةِ أَثْنَاءَ وَظِيفَتِكَ فِي وِزَارَةِ الْمَعَارِفِ؟

Milli Eğitimde görevli olduğun sırada, o köyde kaç sene kaldın?

(2) بِكَمْ رِيَالٍ (رِيَالاً) اِشْتَرَيْتَ هٰذِهِ الْمِضَخَّةَ الْهَوَائِيَّةَ الْمُسْتَعْمَلَةَ؟

Bu kullanılmış pompayı kaç riyale satın aldın?

(3) كَمْ شَخْصًا مَدْعُوًّا كَانَ حَاضِرًا فِي حَفْلِ التَّخَرُّجِ؟

Mezuniyet töreninde kaç tane davetli bulunuyordu?

(4) كَمْ يَوْمًا أَبْحَرَتْ هٰذِهِ السَّفِينَةُ بَيْنَ الْأَمْوَاجِ الْمُتَلَاطِمَةِ فِي وَسَطِ الْمُحِيطِ؟

Bu gemi, okyanusun ortasındaki azgın dalgalar arasında kaç gün seyretti?

(5) كَمْ دَقِيقَةً تَسْتَطِيعُ أَنْ تَبْقَى تَحْتَ الْمَاءِ دُونَ أَنْ تَتَنَفَّسَ؟

Suyun altında, hiç nefes almaksızın kaç dakika durabilirsin?

(6) كَمْ عُضْوًا كَانَ حَاضِرًا فِي الْاِجْتِمَاعِ الطَّارِئِ صَبَاحَ أَمْسِ؟

Dün sabah, olağanüstü toplantıda, kaç üye hazır bulunmuştu?

(7) كَمْ ثَانِيَةً تَسْتَطِيعُ أَنْ تَتْرُكَ أَصَابِعَكَ عَلَى نَارِ الشَّمْعَةِ؟

Parmağını mumun alevinde kaç saniye tutabilirsin?

(8) كَمْ مِلَفًّا كَانَ عَلَى مَكْتَبِ الْمُحَاسِبِ مَسَاءَ أَمْسِ؟

Dün akşam, muhasebecinin masasında kaç tane dosya vardı?

(9) كَمْ لَكْمَةً أَنْزَلْتَ عَلَى هٰذَا الطِّفْلِ الصَّغِيرِ الْمِسْكِينِ بِسَبَبِ خَطَأٍ تَافِهٍ؟

Basit bir hata yüzünden bu küçük zavallı çocuğa kaç tokat vurdun öyle?

(10) كَمْ مَرَّةً ضَرَبَ هٰذَا اللَّاعِبُ الْمُبْتَدِئُ الْكُرَةَ مُنْذُ بَدْءِ الْمُبَارَاةِ؟

Bu acemi oyuncu, oyun başladığından bu yana, topa kaç defa vurdu?

(11) كَمْ مَرَّةً ضَغَطْتَ عَلَى الزِّرِّ قَبْلَ أَنْ تَرْجِعَ عَلَى عَقِبَيْكَ؟

Gerisin geriye dönmeden önce, zile kaç kere bastın?

(12) كَمْ شَهْرًا لَازَمْتَ الدُّرُوسَ خِلَالَ هٰذَا الْفَصْلِ الدِّرَاسِيِّ دُونَ انْقِطَاعٍ؟

Bu sömestir, derslere hiç aralık vermeden kaç ay devam ettin?

ÖNEMLİ NOT: ‘*Kem*’den sonra gelen isim, nekre ve mansup değil de marife ve merfû bir isim olursa, bu durumdaki ‘***kem***’ soru sözcüğü mukaddem haber, ‘***kem***’den sonra gelen kısım ise muahhar mübteda kabul edilir. Aşağıdaki üç örneği inceleyiniz.

ÖRNEK CÜMLELER

(1) كَمِ السَّاعَةُ الْآنَ يَا تُرَى؟

Acaba şu anda saat kaç?

(2) كَمْ عَدَدُ الطُّلَّابِ الْأَجَانِبِ فِي قِسْمِ اللُّغَةِ الْفَرَنْسِيَّةِ؟

Fransız Dili bölümündeki yabancı öğrencilerin sayısı kaç?

(3) كَمْ ثَمَنُ هٰذِهِ الْفِيلَّا الْفَاخِرَةِ الَّتِي تُطِلُّ عَلَى الْبَحْرِ وَ الْغَابَةِ فِي الْوَقْتِ ذَاتِهِ؟

Aynı zamanda hem denize, hem de ormana bakan bu lüks villanın fiatı nedir?

KEM-İ HABERİYE

Tanım: ‘***Kem-i Haberiye***’, kendisini takip eden somut veya soyut herhangi bir kavramla ilgili olarak bir çokluk fikri, genellikle de küçümseme, dehşete kapılma, hayranlık duyma ve gıpta etme duygularına göndermede bulunan bir çokluk fikri verir. İçerisinde ‘***Kem-i Haberiye***’ bulunan cümleler Türkçeye çevrilirken, ‘***Ne ... !***’, ‘***Nice ... !***’, ‘***Ne (kadar) çok ... !***’, ‘***Pek çok ... !***’ gibi standart birkaç yapı ile cümleye başlanır.

‘***Kem-i Haberiye***’, kendisinden sonra gelen cümlenin; mübteda, mefûlün bih, mefûlün fih, mefûl-ü mutlak gibi herhangi bir öğesi olmak mecburiyetindedir. ‘***Kem-i Haberiye***’ ile ilgili olarak bilinmesi gereken birkaç önemli nokta vardır:

a. ‘***Kem-i Haberiye***’nin temyizi durumundaki kelime (yani kendisinden hemen sonra gelen ve ‘***çokluk kavramı***’ bildiren kelime) daima müfret veya cemi olur.

b. ‘***Kem-i Haberiye***’nin temyizi durumundaki kelime her zaman mecrurdur. Bu mecrurluk ya söz konusu kelimenin ‘***Kem-i Haberiye***’nin muzâfun ileyhi oluşu veyahut ta başına gelen bir cer harfinin (مِنْ) mecruru oluşu dolayısıyladır.

Kem-i Haberiye'nin Mübteda Oluşu ile İlgili Örnek Cümle		
Fiil + Mefûlün Bih (Fâili gizli bir 'hiye' zamiri)	Temyiz (Lafzen mecrur; cer alameti kesra yerine fetha)	Mübteda (Mahallen Merfû)
اِعْتَرَتْنَا	مَصَائِبَ	كَمْ
Başımıza ne belalar musallat oldu!		

KEM-İ HABERİYENİN MÜBTEDA OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) كَمْ مِنْ شَابٍّ فَقَدَ حَيَاتَهُ فِي حَوَادِثِ الْمُرُورِ فِي عُنْفُوَانِ شَبَابِهِ!

Nice genç, gençliğinin baharında, trafik kazalarında hayatını kaybediyor!

(2) كَمْ مَصَادِرَ ثَرَوَاتٍ طَبِيعِيَّةٍ لَنَا أُهْدِرَتْ فِي فَصْلِ الصَّيْفِ بِسَبَبِ الزَّائِرِينَ الْمُهْمِلِينَ.

Nice doğal kaynaklarımız, ihmalkar ziyaretçiler yüzünden yazın heder edilmiştir.

(3) كَمْ شُبَّانٍ يُضِيعُونَ أَوْقَاتَهُمُ الْقَيِّمَةَ فِي سَفَاسِفِ الْأُمُورِ بِزَوَايَا الْمَقَاهِي.

Nice gençler, değerli vakitlerini, kahvehane köşelerinde ıvır zıvır şeylerle kaybediyor.

(4) كَمْ أُسَرٍ مُعْدِمَةٍ أَنْقَذَهَا بِرُّ الْمُوَاطِنِينَ الْمُحْسِنِينَ وَ عَطْفُهُمْ.

Nice yoksul aileleri, hayırsever vatandaşların iyiliği ve şefkati kurtarmıştır.

(5) كَمْ زَوْجَةٍ دَفَعَتْ بِزَوْجِهَا نَحْوَ قِمَمِ الْمَجْدِ وَ النَّجَاحِ.

Nice kadın, kocasını şerefin ve başarının doruklarına taşımıştır.

(6) كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللّٰهِ.

Nice az topluluk, çok olan topluluğa Allah'ın izni ile galip gelmiştir.

(7) كَمْ مِنْ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ صِيَامُهُ إِلاَّ الْجُوعُ وَ الظَّمَأُ.

Nice oruç tutanın orucu (boşuna) aç ve susuz kalmaktan başka bir şey değildir.

(8) كَمْ مِنْ جُنْدِيٍّ تُرْكِيٍّ اُسْتُشْهِدَ فِي سَبِيلِ الدِّفَاعِ عَنِ الْوَطَنِ بِمَضِيقِ الدَّرْدِنِيلِ.

Nice Türk askeri, vatan müdafaası uğruna Çanakkale Boğazı'nda şehit oldu.

(9) كَمْ بَطَلٍ إِسْلاَمِيٍّ سَجَّلَ التَّارِيخُ بُطُولَتَهُ وَ خَلَّدَهُ.

Tarih, nice İslam kahramanının yiğitliğini kaydetmiş ve kendisini ölümsüzleştirmiştir.

(10) كَمْ مِنْ مُخْتَرِعٍ سَهِرَ اللَّيَالِيَ وَ ضَحَّى بِنَفْسِهِ وَ وَقْتِهِ فِي سَبِيلِ اكْتِشَافَاتٍ عِلْمِيَّةٍ.

Nice mucit, bilimsel buluşlar için hayatını ve zamanını feda etmiştir.

(11) كَمْ مِنْ أُدَبَاءَ مَشْهُورِينَ فِي أَرْجَاءِ الْعَالَمِ قَرَأْتُ لَهُمْ.

Dünya çapında meşhur olan romancılardan nicelerini (eserlerini) okudum.

(12) كَمْ إِعَانَاتٍ إِنْسَانِيَّةٍ قَامَتْ بِهَا هٰذِهِ الْجَمْعِيَّةُ الْخَيْرِيَّةُ مِنْ أَجْلِ كَسْبِ رِضَا اللّٰهِ.

Bu hayır kuruluşu, Allah'ın rızasını elde etmek için nice insani yardımlar yaptı.

(13) كَمْ بَحْثٍ وَ مُؤْتَمَرٍ أُقِيمَ فِي مُحَاوَلَةٍ لِخَفْضِ نِسْبَةِ التَّضَخُّمِ.

Enflasyonu aşağı çekmek için ne araştırmalar ve ne paneller yapıldı.

(14) كَمْ مُهَنْدِسٍ وَ مِعْمَارٍ أَشْرَفَ عَلَى إِنْجَازِ مَشْرُوعِ هٰذَا السَّدِّ.

Nice mimar ve mühendis bu barajın projesini yönetti.

(15) كَمْ مِنْ سُيَّاحٍ زَارُوا هٰذِهِ الْأَمَاكِنَ التَّارِيخِيَّةَ وَ السِّيَاحِيَّةَ فِي هٰذَا الْفَصْلِ.

Bu mevsimde nice turist, bu tarihi-turistik mekanları ziyaret etti.

(16) كَمْ عَمَلٍ خَيْرِيٍّ قَامَ بِهِ صَاحِبُ الْعَمَلِ الْمُحْسِنُ هٰذَا.

Bu hayırsever işadamı, nice hayırlı işler yaptı.

(17) كَمْ طُلَّابٍ تَخَرَّجُوا فِي هٰذِهِ الْمَدْرَسَةِ الْعَرِيقَةِ وَبَعْدَهَا أَصْبَحُوا رُوَّادَ الْفِكْرِ فِي الْوَطَنِ.

Nice öğrenci, bu köklü okuldan mezun olup ülkenin ileri gelenlerinden oldu.

(18) كَمْ مِنْ أَمْوَالٍ أَوْدَعَهَا أَفْرَادُ الشَّعْبِ الْفَقِيرِ بِبُنُوكٍ يَمْلِكُهَا الْقِطَاعُ الْخَاصُّ.

Fakir halk, özel sektörün sahibi olduğu bankalara nice paralar yatırdı.

(19) كَمْ مَسِيحِيٍّ اِعْتَنَقَ الْإِسْلَامَ بَعْدَ أَنْ أَرْشَدَهُ هٰذَا الدَّاعِيَةُ الْعَظِيمُ.

Bu büyük davetçinin irşatlarından sonra nice Hristiyan İslam dinine kucak açtı.

(20) كَمْ غَابَاتٍ وَ حَيَوَانَاتٍ وَ حَدَائِقَ تَلِفَتْ فِي الْحَرَائِقِ وَ الْفَيَضَانَاتِ حَتَّى الْآنَ.

Şimdiye kadar nice orman, hayvan ve bahçe, yangın ve sellerde telef oldu.

(21) كَمْ مِنْ لِيرَةٍ تَبَرَّعَ بِهَا جَدِّي لِبِنَاءِ مَسْجِدِ الْقَرْيَةِ.

Dedem, köy camiinin inşaatı için ne paralar bağışladı.

(22) كَمْ أَطِبَّاءَ إِخْصَائِيِّينَ اشْتَرَكُوا فِي نَدْوَةِ أَمْرَاضِ الطُّفُولَةِ.

Çocuk hastalıkları sempozyumuna pekçok uzman doktor iştirak etti.

(23) كَمْ مِنْ وَزِيرٍ وَ بِيرُوقْرَاطِيٍّ قَدَّمَ اسْتِقَالَتَهُ فِي الدُّوَلِ الْغَرْبِيَّةِ.

Batı ülkelerinde, nice bakan ve bürokrat istifasını sunmuştur.

Kem-i Haberiye'nin Mefûl Oluşu ile İlgili Örnek Cümle		
Fiil + Fâil (Fâil Mahallen Merfû)	Temyiz (Lafzen mecrur) (Cer alameti kesre)	Mefûlün Bih (Mahallen Mansup)
قَضَيْنَا	أَيَّامٍ	كَمْ
Ne günler geçirdik!		

KEM-İ HABERİYENİN MEFÛLÜN BİH OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) كَمْ مِنْ مَدَارِسَ وَ جَامِعَاتٍ أَنْشَأَتِ الدَّوْلَةُ لِنَشْرِ التَّعْلِيمِ وَ التَّرْبِيَةِ.

Devlet, eğitim ve öğretimi yaygın hale getirmek için nice okullar ve üniversiteler yaptı.

(2) كَمْ مِنْ مَصَادِرَ مَوْثُوقٍ بِهَا رَاجَعْتُ لِإِعْدَادِ هٰذِهِ الْمَقَالَةِ الْعِلْمِيَّةِ.

Bu bilimsel makaleyi hazırlamak için nice güvenilir kaynağa müracaat ettim.

(3) كَمْ مِنْ أَمَاكِنَ سِيَاحِيَّةٍ زُرْنَا فِي الْعُطْلَةِ الصَّيْفِيَّةِ الْمَاضِيَةِ.

Geçen yaz tatilinde nice turistik mekanları ziyaret ettik.

(4) كَمْ كِتَابٍ وَ مَجَلَّةٍ أَهْدَى الْأُسْتَاذُ الْمَرْحُومُ لِمَكْتَبَتِنَا.

Rahmetli profesör, kütüphanemize, nice kitap ve dergi hediye etti.

(5) كَمْ حَرْبٍ خَاضَ فِيهَا الْأَتْرَاكُ الْمُسْلِمُونَ فِي الْفُتُوحَاتِ الْإِسْلَامِيَّةِ عَبْرَ التَّارِيخِ.

Müslüman Türkler, dini fetihler amacıyla, tarih boyunca nice savaşa girmişlerdir.

(6) كَمْ جُهْدٍ بَذَلَتِ الْقُوَّاتُ الْمُسَلَّحَةُ لِلْقَضَاءِ عَلَى الْفَوْضَى وَالْإِرْهَابِ فِي الْعَقْدِ الْمَاضِي.

Silahlı kuvvetler, geçen on yıl zarfında, anarşi ve terörü ortadan kaldırmak için ne çok çaba sarfetti.

(7) كَمْ دَرَّاجَةٍ نَارِيَّةٍ حَدِيثَةِ الطِّرَازِ شَاهَدْتُ فِي مَعْرِضِ السَّيَّارَاتِ.

Araba fuarında, ne kadar çok yeni model motorsiklet gördüm.

(8) كَمْ بُيُوتٍ لَيْسَ لَهَا رُخْصَةٌ هَدَمَتِ الْبَلَدِيَّةُ فِي الْعَقْدَيْنِ الْأَخِيرَيْنِ.

Belediye, son yirmi yıl içinde, ruhsatı olmayan nice evler yıktı.

(9) كَمْ قَضِيَّةٍ غَيْرِ مُهِمَّةٍ أَدْرَجَتْهَا اللَّجْنَةُ فِي جَدْوَلِ أَعْمَالِهَا.

Komisyon, nice önemsiz konuyu gündemine aldı.

(10) كَمْ مِرْآةٍ عَاكِسَةٍ كَسَرْتُهَا قَبْلَ أَنْ حَصَلْتُ عَلَى رُخْصَةِ الْقِيَادَةِ.

Sürücü belgemi almadan önce nice dikiz aynası kırmıştım.

(11) كَمْ طَالِبٍ مُشَاكِسٍ وَ مُدَلَّلٍ الْتَقَيْتُ بِهِ أَثْنَاءَ أَدَاءِ وَظِيفَتِي فِي وِزَارَةِ الْمَعَارِفِ.

Milli Eğitim'deki görevim esnasında nice huysuz ve şımarık öğrenciyle karşılaştım.

(12) كَمْ يَتِيمٍ وَ لَطِيمٍ أَسْكَنَتْهُ الدَّوْلَةُ فِي دُورِ الْأَيْتَامِ بِلاَ أَجْرٍ.

Devlet, nice yetim ve öksüzü, karşılıksız olarak yetiştirme yurtlarına yerleştirdi.

(13) كَمْ عَامِلٍ غَيْرِ مُؤَهَّلٍ اسْتَخْدَمَتْهُ الدَّوْلَةُ فِي الْمَصَالِحِ الْحُكُومِيَّةِ حَتَّى الْآنَ.

Devlet, şimdiye kadar, devlet dairelerinde nice ehliyetsiz memur çalıştırdı.

(14) كَمْ فَاتُورَةٍ سَدَّدْتُهَا لِلْمُسْتَأْجِرِ الَّذِي سَكَنَ الْبَيْتَ قَبْلِي.

Benden önce evde oturan kiracının nice faturalarını ödedim.

(15) كَمْ مَكِيدَةٍ وَ خُدْعَةٍ دَبَّرَ الْاِسْتِعْمَارُ فِي هٰذِهِ الْأَرَاضِي الْمُقَدَّسَةِ.

Emperyalizm, bu mukaddes topraklarda nice dolap ve entrikalar çevirdi.

(16) كَمْ مُتَمَلِّقٍ وَ مُدَاهِنٍ رَأَيْتُ حَوْلِي حِينَمَا كُنْتُ بِيورُقْرَاطِيًّا نَافِذَ الْأَمْرِ.

Sözü etkili bir bürokratken, çevremde nice ikiyüzlü ve dalkavuk insanlar gördüm.

(17) كَمْ مِنْ نِعَمٍ أَغْدَقَ اللّٰهُ عَلَيْنَا مِنْ مَالٍ وَ صِحَّةٍ وَ عِلْمٍ فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا.

Cenab-ı Hak, bu dünyada bize; mal, sağlık ve bilgi gibi nice nimetler verdi.

Kem-i Haberiye'nin Cümlenin Diğer Öğelerinden Biri Oluşuyla İlgili Örnek		
Fiil + Fâil (Fâil Mahallen Merfû)	Temyiz	Mefûlün Fih (Mahallen Mansup)
سَهِرْتُ	لَيَالٍ	كَمْ
Nice geceler uykusuz kaldım!		

KEM-İ HABERİYE'NİN CÜMLENİN DİĞER TEMEL ÖĞELERİNDEN BİRİ OLUŞU İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) كَمْ أَعْوَامٍ اِشْتَغَلْتُ فِي ذٰلِكَ السِّجْنِ كَسَجَّانٍ.

O hapishanede nice yıllar bir gardiyan olarak çalıştım.

(2) كَمْ أَيَّامٍ وَ لَيَالٍ قَضَيْتُهَا سَاهِرًا مُنْتَظِرًا عَوْدَتَكَ.

Nice günler ve geceler uykusuz kaldım ve senin dönmeni bekledim.

(3) كَمْ مِلَفٍّ كَانَ عَلَى مَكْتَبِ الْمُوَظَّفِ طُولَ الْيَوْمِ.

Bütün gün boyu, memurun masasında pekçok dosya bulunmaktaydı.

(4) كَمْ أُسْبُوعٍ وَاظَبْتُ عَلَى الدُّرُوسِ بِاسْتِمْرَارٍ خِلَالَ هٰذَا الْفَصْلِ الدِّرَاسِيِّ دُونَ انْقِطَاعٍ.

Bu eğitim dönemi boyunca, nice haftalar derslere hiç ara vermeden devam ettim.

ÖNEMLİ NOT

كَأَيِّنْ\كَأَيٍّ, Klasik Arapça'da sıkça kullanılan ve '***Kem-i Haberiyye***' anlamı veren bir '***kinâye***' lafzıdır. Bu '***kinâye***' lafzının temyizi durumundaki kelime müfret ve '***min***' harf-i ceri ile '***mecrur***' olur. Örnekleri inceleyiniz.

KEM-İ HABERİYE ANLAMI VEREN 'KE-EYYİN' LAFZI İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

(1) كَأَيِّ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ.

Nice peygamber, beraberinde Allah erleri olduğu halde savaştı.

(2) وَ كَأَيِّ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَ هُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ.

Göklerde ve yerde nice ayetler var ki, onlar bunlardan yüzlerini çevirip geçerler.

(3) فَكَأَيِّ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَ هِيَ ظَالِمَةٌ.

Nitekim nice memleket vardır ki, (halkı) zulmetmekte iken biz onları helak ettik.

(4) وَ كَأَيِّ مِنْ قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَ هِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا.

Nice ülkeler var ki, zulmedip dururlarken kendilerine mühlet vermişim, ama sonunda onları yakalamışımdır.

(5) وَ كَأَيِّ مِنْ دَابَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا، اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَ إِيَّاكُمْ.

Nice hayvanlar var ki, rızkını (biriktirip yanında) taşımıyor. Çünkü onların da, sizin de rızıklarınızı Allah veriyor.

Kem-i İstifhâmiye ile Kem-i Haberiye Arasındaki 4 Temel Fark	
Kem-i İstifhâmiye	**Kem-i Haberiye**
1. '*Sayı*' kavramı bildirir	**1.** '*Çokluk*' kavramı bildirir
2. Bir cevaba gereksinim duyar	**2.** Cevaba gereksinim duymaz
3. Temyizi sadece müfrettir	**3.** Temyizi müfret veya cemidir
4. Temyizi mansup veya mecrurdur	**4.** Temyizi sadece mecrurdur

اَلْعُطْلَةُ

تَمُرُّ السَّنَةُ عَادَةً فِي عَمَلٍ مُتَوَاصِلٍ. وَ عِنْدَمَا يَأْتِي الصَّيْفُ يَبْحَثُ الْإِنْسَانُ عَمَّا يُرِيحُهُ مِنْ أَتْعَابِهِ وَ يُعِيدُ إِلَيْهِ نَشَاطَهُ. وَ رَغْمَ أَنَّ النَّاسَ لاَ يَذْهَبُونَ كَثِيرًا إِلَى السِّينَمَا فَالْمَسَارِحُ فِي الْهَوَاءِ الطَّلْقِ وَ السِّرْكُ وَ الْمَعَارِضُ تَجِدُ الْكَثِيرَ مِنَ الْمُتَفَرِّجِينَ الْمُصَفِّقِينَ. وَ لِلسِّبَاحَةِ عَلَى الشَّوَاطِئِ الْجَمِيلَةِ هُوَاةٌ عَدِيدُونَ، لِأَنَّهَا تُرَفِّهُ عَنِ النَّفْسِ وَ تُفِيدُ الْجِسْمَ. وَ فِي الْمَسَاءِ يَجْلِسُ بَعْضُ النَّاسِ فِي الْمَقَاهِي وَ يَتَفَسَّحُ بَعْضُهُمُ الْآخَرُ فِي الْحَدَائِقِ الْعَامَّةِ أَوْ فِي شَوَارِعِ الْمَدِينَةِ. كُلُّ النَّاسِ يُحِبُّونَ الصَّيْفَ وَ يُعْجَبُونَ بِمَا فِيهِ مِنْ مَلاَهٍ وَ نُزَهٍ وَ مَسَرَّاتٍ وَ حَفَلاَتٍ فَنِّيَّةٍ حَتَّى أَنَّهُمْ يَنْسَوْنَ حَرَارَةَ الصَّيْفِ الشَّدِيدَةَ.